

**Pan Paweł
Szefernaker**
Pełnomocnik Rządu do spraw
uchodźców wojennych z Ukrainy
Ministerstwo Spraw
Wewnętrznych i Administracji
kontakt@mswia.gov.pl

Mr Paweł Szefernaker
Government Plenipotentiary for
War Refugees from Ukraine
Ministry of Interior
Interior and Administration
kontakt@mswia.gov.pl

Szanowny Panie Pełnomocniku,

Zgodnie z art. 11 ust. 4 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz. U. z 2023 r. poz. 103, z 2022 r. poz. 2600, z późn. zm.; dalej: ustawa o pomocy obywatelom Ukrainy) po nowelizacji z dnia 28 stycznia 2023 r. (Dz.U. 2023 poz. 185), korzystanie przez obywatela Ukrainy z ochrony czasowej na terenie innego niż Polska państwa członkowskiego Unii Europejskiej przyznanej z powodu działań wojennych prowadzonych na terytorium Ukrainy, pozbawia go możliwości korzystanie z tej ochrony na terenie Polski.

W związku z powyższym, do Fundacji "Right to Protection" zgłasza się wiele osób z Ukrainy, które utraciły status UKR po dniu 28.01.2023 r., pomimo faktu, że od daty wejścia w życie wskazanej nowelizacji faktycznie przebywały na terytorium Polski. Jedną z przyczyn takiego stanu rzeczy jest to,

Honourable Plenipotentiary,

Pursuant to Article 11(4) of the Act of 12 March 2022 on Assistance to Citizens of Ukraine in Connection with Armed Conflict on the Territory of Ukraine (Journal of Laws 2023, item 103, 2022, item 2600, as amended; hereinafter: the Act on Assistance to Citizens of Ukraine) as amended on 28 January 2023. (Journal of Laws 2023, item 185), the use by a Ukrainian citizen of temporary protection on the territory of a European Union Member State other than Poland, granted due to hostilities conducted on the territory of Ukraine, deprives him/her of the possibility to use this protection on the territory of Poland.

In view of the above, the Right to Protection Foundation is approached by many persons from Ukraine who have lost their UKR status after 28.01.2023, despite the fact that they have actually resided on the territory of Poland since the date entry into force of the

ul. Tamka, 37/1
000-355, Warszawa, Polska

REGON: 525069264
NIP: 7011139946

+48 602136569

Mail: a.kistowska@r2p.ngo

że osoby te przybyły przed datą 28.01.2023 r. do Polski pośrednio z innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej np. z Litwy. Osoby te nie korzystały jednak z ochrony w żadnym innym państwie UE, a ich docelowym państwem pobytu była Polska. Z uwagi na powyższe w ich sprawach po dniu 28.01.2023 r. uznano, że posiadają już one ochronę tymczasową w innym państwie UE. Osoby, które pozbawiono w ten sposób PESEL UKR nie otrzymały jednak w tej sprawie żadnej pisemnej decyzji; natomiast o utracie statusu UKR dowiedziały się one kilka miesięcy później, niż z dniem 28.01.2023 r., w konsekwencji wstrzymania wypłat zasiłków społecznych z ZUS. Problem wydaje się szczególnie dotyczyć osoby z niepełnosprawnościami w tym osoby niesłyszące, zarówno w kontekście utraconych świadczeń, jak i utrudnionego w praktyce kontaktu (komunikowania się) z organami i osobami prawnymi w Polsce.

Luka prawna polegająca na braku procedury określającej przywracanie statusu UKR w sytuacji jego błędnego pozbawienia na skutek pomyłek urzędowych powoduje, że osoby te zgodnie z art 4 ust. 2 ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy, ponownie składają wniosek o nadanie PESEL UKR. Zauważonym przez Fundację "Right to Protection" problem stanowi ponowne nadanie statusu UKR w sytuacji, gdy powinien być on przywrócony. W efekcie cudzoziemiec ponownie otrzymuje status UKR, ale z datą złożenia wniosku i z tego

indicated amendment. One of the reasons for this state of affairs is that these persons arrived before 28.01.2023 in Poland indirectly from another EU Member State, e.g. Lithuania. However, these persons did not enjoy protection in any other EU country and their final country of residence was Poland. In view of the above, their cases after 28.01.2023 were considered to already have temporary protection in another EU country. However, those who were deprived of their UKR PESEL in this way did not receive any written decision in this regard; instead, they found out about the loss of their UKR status several months later than 28.01.2023, as a consequence of the withholding of social benefits from ZUS. The problem seems to particularly affect people with disabilities including deaf people, both in terms of lost benefits and the difficulty in practice of contacting (communicating) with authorities and legal persons in Poland.

The legal loophole consisting in the absence of a procedure specifying the restoration of the UKR status in the situation of its erroneous deprivation due to clerical mistakes causes these persons, in accordance with Article 4(2) of the Law on Assistance to Citizens of Ukraine, to reapply for the PESEL. A problem noted by the Right to Protection Foundation is the re-granting of UKR status when it should have been restored. As a result, the foreigner is granted UKR status again, but with the date

powodu mierzy się z problemem uzyskania świadczeń z ZUS za okres, w którym nie miał statusu UKR, ponieważ został mu on błędnie odebrany.

W obecnym stanie prawnym, we wskazanej sytuacji osoby, które dowiedziały się pośrednio - tzn. przez wstrzymanie wypłat z ZUS - o utracie statusu UKR z dniem 28.01.2023 r., traktowane są przez organy administracji publicznej, jakby dopiero przybyły na terytorium Polski, a nie jak osoby, które faktycznie na nim przebywały od dnia 28.01.2023 r., jak i wcześniej. Oznacza to, że od 28.01.2023 do dnia ponownego nadania im statusu UKR po złożeniu wniosku, nawet jeżeli przebywały w Polsce, utraciły one legalność swojego pobytu oraz prawo do świadczeń z ZUS w tym okresie. Ponadto muszą zwrócić otrzymane w tym okresie świadczenia pieniężne.

Obecnie każda tego typu sprawa jest rozpatrywana indywidualnie i brak jest jasnych zasad dotyczących postępowania w opisanych sytuacjach. Stanowi to jawne naruszenie wyrażonej w art. 2 Konstytucji "zasady demokratycznego państwa prawa", z której wynika skierowany do ustawodawcy nakaz tworzenia przepisów jasnych i zrozumiałych dla ich adresatów - "zasada określoności przepisów prawa". Zasada ta opiera się na wymaganii pewności prawa, a więc takim zespole cech przysługujących prawu, które zapewniają jednostce bezpieczeństwo prawne; umożliwiają jej

of the application, and therefore faces the problem of obtaining Social Security benefits for the period when he or she did not have UKR status because it was deranged.

In the current state of the law, in the situation indicated, persons who found out indirectly - i.e. by withholding payments from ZUS - that they lost their UKR status as of 28.01.2023 are treated by the public administration authorities as if they had only just arrived on the territory of Poland, and not as if they had actually resided there as of 28.01.2023, as well as before. This means that from 28.01.2023 until the date on which they are granted UKR status again after their application, even if they have stayed in Poland, that they have lost the legality of their stay and their right to benefits from the Social Insurance Institution during this period. In addition, they must return the cash benefits received during this period.

At present, each case of this kind is considered on a case-by-case basis and there are no clear rules for dealing with the situations described. This constitutes a blatant violation of the 'principle of a democratic state of law' expressed in Article 2 of the Constitution, from which stems an order addressed to the legislator to create regulations that are clear and comprehensible to their addressees - the 'principle of the definiteness of laws'. This principle is based on the requirement of legal certainty, i.e. such a set of features

decydowanie o swoim postępowaniu na podstawie pełnej znajomości przesłanek działania organów państwowych oraz konsekwencji prawnych, jakie jej działania mogą pociągnąć za sobą. Urzeczywistnienie zasady zaufania do państwa i stanowionego przez nie prawa determinuje obowiązek zapewnienia ochrony praw słuszenie nabytych oraz obowiązek zapewnienia ochrony interesów w toku. W ocenie Fundacji "Right to Protection" w opisanej sytuacji nie można mówić o przestrzeganiu wskazanych zasad konstytucyjnych.

W świetle powyższego, zwracam się do Pana Pełnomocnika z uprzejmą prośbą o rozważenie zmiany przepisów ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w taki sposób, aby **w przypadku błędnego pozbawienia osoby z Ukrainy faktycznie przebywającej na terytorium Polski statutu UKR, osoba ta miała możliwość złożenia wniosku o przywrócenie, a nie ponowne nadanie tego statusu. Ponadto procedura przywracania tego statusu powinna być prosta i przejrzysta oraz określona w przepisach prawa na poziomie ustawowym.**

Procedura taka powinna również uwzględniać pozostałe różnorodne sytuacje, w których osoba z Ukrainy została błędnie pozbawiona tego statusu.

Pragnę również zwrócić uwagę na problem **braku na poziomie krajowym centralnej**

vested in the law as to ensure legal security for the individual; enabling him/her to decide about his conduct on the basis of full knowledge of the premises for the action of state bodies and the legal consequences that his actions may entail. The realization of the principle of confidence in the state and the law it enacts determines the obligation to ensure the protection of rightfully acquired rights and the obligation to ensure the protection of pending interests. In the opinion of the Right to Protection Foundation, in the situation described above, one cannot speak of compliance with the constitutional principles indicated.

In light of the above, I kindly request the Plenipotentiary to consider amending the provisions of the Act on Assistance to Citizens of Ukraine in such a way that in the case of mistakenly depriving a Ukrainian person actually residing on the territory of Poland of the UKR status, this person has the possibility to apply for the restoration, rather than re-establishing this status. Furthermore, the procedure for the restoration of this status should be simple and transparent and specified in legislation at the statutory level.

Such a procedure should also take into account the other various situations in which a Ukrainian person has been erroneously deprived of this status.

I would also like to draw attention to the problem of the lack of a central database

bazy danych, w której można byłoby zweryfikować aktualny status pobytu osób z Ukrainy oraz braku przepływu informacji pomiędzy bazami danych w poszczególnych miastach na terenie kraju.

Większość osób, których dotyczy opisany problem to kobiety z małoletnimi dziećmi, których utrata statusu UKR pozbawia min. zasiłków społecznych z ZUS oraz dostępu do służby zdrowia, a tym samym zagraża ich bezpieczeństwu bytowemu w Polsce.

Z uwagi na powyższe proszę o pilne podjęcie działań mających na celu poprawę sytuacji w opisanym zakresie.

at national level in which the current residence status of persons from Ukraine could be verified and the lack of information flow between databases in different cities within the country.

Most of those affected are women with minor children, whose loss of UKR status deprives them, inter alia, of social benefits from the Social Insurance Institution (ZUS) and access to health services, and thus threatens their livelihood security in Poland.

In view of the above, I ask for urgent action to improve the situation in the described area.

W imieniu:

- Fundacja Right to Protection
- Fundacja CulturLab (MapujPomoc)
- Stowarzyszenie Mudita
- Inicjatywa "Nasz Rzecznik"
- FISE Fundacja Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych
- Fundacja Inicjatywa Dom Otwarty
- HumanDoc Foundation
- Konsorcjum iFightDepression MESUR (Mental Health Support for Ukrainian Refugees)
- Fundacja New Story
- Podkarpackie Stowarzyszenie dla
- Fundation Right to Protection
- CulturLab Foundation (MapujPomoc)
- Stowarzyszenie Mudita
- Our Ombudsman" initiative
- FISE Foundation for Social and Economic Initiatives
- Open House Initiative Foundation
- HumanDoc Foundation
- Konsorcjum iFightDepression MESUR (Wsparcie Zdrowia Psychicznego dla Uchodźców Ukraińskich)
- Fundation New Story

ul. Tamka, 37/1
000-355, Warszawa, Polska

REGON: 525069264
NIP: 7011139946

+48 602136569

Mail: a.kistowska@r2p.ngo

- Aktywnych Rodzin
- Fundacja My z Wami
- Natalia Boyko, Platforma Talk to Loop, członkini Zespołu Praw Uchodźców/czyń Inicjatywy "Nasz Rzecznik"
- Olena Dekhtiar - aktywistka, działaczka społeczna
- Podkarpackie Association for Active Families
- We with You Foundation
- Natalia Boyko, Talk to Loop Platform, member of the Refugee Rights Team/ member of the "Our Ombudsman" Initiative
- Olena Dekhtiar - activist, social activist

Z poważaniem,
Ivanna Herus
Dyrektor

Do wiadomości:

Pan Profesor
Maciej Wiącek
Rzecznik Praw Obywatelskich
biurorzecznika@brpo.gov.pl

Pan
Wiesław Szczepański
Przewodniczący sejmowej
komisji administracji spraw wewnętrznych
Kancelaria Sejmu
ul. Wiejska 4/6/8
00-902 Warszawa

For information:

Mr. Professor
Maciej Wiącek
Ombudsman
biurorzecznika@brpo.gov.pl

Mr.
Wiesław Szczepański
Chairman of the Sejm
committee on administration internal
affairs
Chancellery of the Sejm
Wiejska Street 4/6/8
00-902 Warsaw

ul. Tamka, 37/1
000-355, Warszawa, Polska

REGON: 525069264
NIP: 7011139946

+48 602136569

Mail: a.kistowska@r2p.ngo